
PİYANODA KLAVYE HAKİMİYETİ İÇİN
88 EGZERSİZ

YAZAR
Elmas GÜN

© Copyright 2024

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

E-ISBN
978-625-375-433-4

Kapak Tasarımı: Elmas GÜN

Notaya Alan: Elmas GÜN

Dizgi: Elmas GÜN

Kitap Adı

Piyanoda Klavye Hakimiyeti İçin 88 Egzersiz

Yayıncı Sertifika No

47518

Yazar

Elmas GÜN

ORCID iD: 0000-0002-2569-6062

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Bisac Code

MED062000

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

DOI

10.37609/akya.3524

Kütüphane Kimlik Kartı

Gün, Elmas.

Piyanoda Klavye Hakimiyeti İçin 88 Egzersiz / Elmas Gün.

Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2024.

156 s. : nota. ; 210x297 mm.

Kaynakça var.

ISBN 9786253754334

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A Yenışehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

Elmas GÜN

Gün, piyano eğitimine müzik öğretmeni olan babasıyla başlayarak, 1996 yılında Antalya ATSO Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi'nde piyano çalışmalarını Mehmet Akgül ile sürdürdü. 2000 yılında, Süleyman Demirel Üniversitesi Burdur Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nı birincilikle kazanarak eğitimine devam etti. 1999-2002 yılları arasında her yıl Antalya Piyano Günleri etkinliklerinde solo piyano eserleriyle sahne aldı. Lisans eğitimi sürecinde, Prof. Dr. İrade Abbasova ve Gökten Okay ile piyano çalışarak, Geleneksel Yılsonu Konserleri ve Çarşamba Konserleri etkinliklerinde piyano solo ve eşlikli eserlerle sahne aldı.

2004 yılında bölüm birincisi olarak lisans eğitimini tamamlayan Gün, aynı yıl Süleyman Demirel Üniversitesi Müzik Eğitimi Yüksek Lisans programını birincilikle kazandı ve aynı üniversitede Araştırma Görevlisi olarak görev ve başladı. Yüksek Lisans eğitimi sırasında, Prof. Dr. Hatice Ekici ile piyano çalışmalarını sürdürdü. 2007'de Tango Passion grubu ile birçok ilde konserler vererek farklı bir repertuarda performans sergiledi. 2008 yılında Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı ve 3. Piyade Eğitim Tugay Komutanlığı Akdeniz Bölge Bاندosu ile birlikte gerçekleştirilen konserde sahne aldı.

2010 yılında, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Müzik Eğitimi Doktora programını birincilikle kazanarak akademik kariyerine devam etti. 2011-2013 yıllarında Burdur'da gerçekleştirilen Uluslararası Genç Yetenekler Klasik Müzik Festivalleri ve Piyano Eğitimcilerinin Eğitimi etkinliklerinin düzenleme kurulunda yer aldı. Prof. Dr. Seval Köse şefliğinde Koro Makû ile Boğaziçi Üniversitesi Korofest, Pamukkale Üniversitesi Korolar

Festivali, İzmir Uluslararası Çoksesli Korolar Festivali, Çanakkale Uluslararası Korolar Festivali, KKTC Doğu Akdeniz Üniversitesi Korolar Festivali, TRT Ankara Büyük Stüdyo'sunda gerçekleştirilen 3 Kent 3 Koro Konseri, Bulgaristan 13. Uluslararası Maestro Zachari Mednikarov Korolar Festivali etkinliklerinde ve Prof. Dr. Zeki Nacakçı şefliğinde Halk Ezgileri Oda Orkestrası ile Polonya IV. Kaliski Festival Chóralny etkinliğinde piyano eşliği ile sahne aldı.

Doktora eğitimini Prof. Gökay Yıldız danışmanlığında, Piyano Performansı Öz Yeterlik Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Uygulanması başlıklı tez ile tamamlayan Gün, 2014 yılında Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi'nde Dr. Öğretim Üyesi olarak göreve başladı. Piyano Öğretiminde Pedagojik Yaklaşımlar ve Sanatı Düşünmek kitaplarında bölüm

yazarı olarak yer aldı. Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Kastamonu Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi'nde piyano resitaleri verdi. 2023'te kaval sanatçısı ve besteci Deniz Yıldız önderliğinde kurulan Sagalassos Ensemble'in üyesi olarak sahne almaktadır.

Besteci ve caz piyanisti Ali Perret'ten iki yarıyıl süresince Teori ve Modal Armoni ile İleri Modal Armoni ve Kompozisyon eğitimleri aldı. Öğr. Gör. Alexander Mekaev, Prof. Dr. Oytun Eren, Prof. Dr. Olga Hasanova, Emre Şen ve İslam Manafov gibi saygı değer virtüöz piyanistlerle piyano çalışmış olan Gün, halen Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda Dr. Öğretim Üyesi olarak akademik ve sanatsal kariyerine devam etmektedir.

PİYANODA KLAVYE HÂKİMİYETİ

Piyano eğitimi temelde, piyanoyu çalabilmeye yönelik teknik davranışları ve piyano için oluşturulan eserlerin yorumlanabilmesine yönelik müzikal davranışları kazandırmayı amaçlamaktadır. Piyano eğitiminin temel amacı, sağlam bir teknikle birlikte öğrencinin müzikal gelişimini sağlamak ve eserlerin teknik zorluklarının yanı sıra, müzikal boyutlarının da üzerinde durmaktır.¹ Tüm bu davranışların daha hızlı kazanılabilmesi için nota okuma becerisinin geliştirilmesi gerekir.

Piyano çalarken nota okumak çok boyutlu ve karmaşık bir süreçtir. Müzik notasyonu, tonal (nota) ve zamansal (ritim ve zaman) olmak üzere iki temel boyuttan oluşur ve her bir boyut, kendine ait belirli alt boyutları içerir. Tonal boyut, tekil notalar, aralıklar ve akorlar gibi öğeleri kapsarken, zamansal boyut süre, ölçü ve ritim gibi öğeleri kapsamaktadır. Bu iki boyutla ilgili bilgilerin kodlanması (işlenmesi) süreci, müzikle ilgili beyin uzmanlaşmasının temel unsurları olarak tanımlanmıştır.²

Bir müzik parçasını ilk bakışta (prima vista) çalma etkinliğine, yani notayı önceden görmeden çalmaya 'deşifre' denir.³ Deşifre sırasında notaya bakma gerekliliği ile müziği okumanın görsel yönüyle karşı karşıya kalınır. Doğru perdeleri çalabilmek için ellerin ve parmakların klavyenin farklı bölümlerine doğru bir şekilde yerleştirilmesi ve bunun performans sırasında akıcı bir şekilde sürdürülmesi gerekmektedir. Nota okurken akıcı ve doğru bir şekilde çalabilmek için, el ile göz arasında güçlü bir bağın olması ve gözlerin mümkün olduğunca ellere bakmadan nota üzerinde kalması, zorunlu kalmadıkça ellere bakılmaması önemlidir. Gözün klavye ve nota arasında gidip gelmesi piyanist için zaman kaybı olacaktır, dolayısıyla el ile göz koordineli bir şekilde çalışabilmelidir.⁴

İleri düzey deşifre becerisine sahip olan piyanistler, notaları verimli bir şekilde çözümlenmek için belirli göz hareketi kalıplarını kullanırlar. Bu süreç, gözlerin hareket etmesi ve yeniden odaklanması sırasında notada yer kaybetme tehlikesini içerir. Akıcı ve etkili bir deşifre için gözün çoğunlukla notayı takip etmesi ve piyanistik organların klavye üzerinde bedensel farkındalık ile dokunsal ve işitsel duylara güvenerek hareket etmesi gerekmektedir.⁵ Yapılan çalışmalar, görsel algı ve geri bildirimde yüksek oranda ihtiyaç duyanların nota okuma becerilerinin daha zayıf olduğunu ortaya koymaktadır.⁶ Boris Goldovsky, klavye Hakimiyetinde kinestetik imgelemenin önemine değinmiştir. Kinestetik imgelemeyi, 'klavyede siyah ve beyaz tuşların, oktavların ve diğer aralıkların pozisyonlarını, yazılmış pozisyonları ve benzeri şeyleri hissetmek ve çok net bir zihinsel imge oluşturmak' olarak tanımlamıştır.⁷

Piyanoda deşifre sırasında mekânsal tanımlama, okuma sürecinin iki önemli unsurunu içerir. Bu unsurlardan biri, notaların anahtardaki (çizgiler ve aralıklar) mesafesinin görsel olarak algılanıp, tanımlanmasıdır, diğeri ise karşılık gelen notaların klavyedeki mesafesinin visuo-motorik olarak belirlenmesidir (parmakların siyah ve beyaz tuşlar üzerindeki konumlandırılması). Partitür üzerinde, iki nota arasındaki mesafe, aralığın anahtarda bulunduğu pozisyona bakılmaksızın görsel olarak aynı kalır. Ancak klavyede, bu notaların arasındaki mesafe, aralığın tuşlar üzerindeki pozisyonuna göre fiziksel olarak değişir. Bu durum, piyanoda nota okuyarak çalmanın önemli bir zorluğunu yaratabilir; çünkü piyanist, iki el ile aynı anda çalınması gereken sol ve fa anahtarı boyunca yayılmış farklı aralıklarla

¹ Ercan, N. (2008). Piyano eğitiminde ilke ve yöntemler. Ankara: Sözkese Matbaası.

² Peretz, I. (2001). 'Brain specialization for music: new evidence from congenital amusia.' In R J Zatorre & I Peretz (eds), *The biological foundations of music*. New York: New York Academy of Sciences, 153–165.

³ Lehmann, A C & McArthur, V (2002). 'Sight-reading.' In R Parncutt & G E McPherson (eds), *The science and psychology of music performance: creative strategies for teaching and learning*. Oxford: Oxford University Press, 135–150.

⁴ Çimen, G., Ercan, N., Gökbudak, Z. S., Karakelle, S., Aziz, G., Ekinci, H., Gün, E. (2013). *Piyano Öğretiminde Pedagojik Yaklaşımlar*. Ankara: Pegem Akademi.

⁵ Lehmann, A. C., & Ericsson, K. A. (1993). Sight-reading ability of expert pianists in the context of piano accompanying. *Psychomusicology*, 12, 182–195.

⁶ Banton, L. (1995). The role of visual and auditory feedback during the sight-reading of music. *Psychology of Music*, 23, 3–16.

⁷ Wolf, T. (1975). A Cognitive Model of Musical Sight-Reading, *Journal of Psycholinguistic Research*, 5(2), 143-171.

sürekli karşılaşır. Beyin, notaların anahtarda algılanan görsel mesafelerini, klavyedeki farklı fiziksel mesafelere dönüştürmek zorundadır. Piyano çalmak birbirinden bağımsız iki bileşenin (nota okuma ve tuşlara basma) senkronize şekilde yürütüldüğü bir süreçtir.

Sergent ve arkadaşları tarafından yapılan bir araştırmada, izole olarak testlerde, nota okuma ve tuşlara basma eyleminin beynin farklı bölgelerini aktive ettiğini, ancak iki bileşenin aynı anda yapılmasının bu iki bölgeden başka bir bölgeyi aktif ettiğini bulmuşlardır.⁸ Bu durum hem nota okuyup hem de piyano çalmanın kompleks bir süreç olduğunu da ortaya koymaktadır. Beynin farklı bölgelerinin aynı anda çalıştığı bu süreçte, görsel algı sonucunda bilişsel olarak tanımlanan notalar, motor beceri ile klavyede yerlerini bulmakta ve doğru zamanda gerçekleşen parmak hareketleri ile sese dönüştürülmektedir.

⁸ Sergent, J, Zuck, E, Terriah, S, & MacDonald, B (1992). 'Distributed neural network underlying musical sight-reading and keyboard performance.' *Science*, 257, 106–109.

KİTAP HAKKINDA

Yirmi yılı aşkın piyano eğitimciliği sürecimde, öğrencilerin deşifre yaparken veya henüz ezberleyemedikleri notaları okurken, piyanistik organlar ile tuşe coğrafyasını uyum içinde kullanamamaları nedeniyle, klavyeyi algılamada ağırlıklı olarak görsel duyularına güvendiklerini gözlemledim. Bu durum, göz takibinin sıklıkla notadan kopmasına ve akıcı çalma becerisinin engellenmesine neden oluyordu. Hepimizin bildiği üzere göz, aynı anda birden fazla noktaya odaklanamazdı. Hem notayı okuyup hem de onu eş zamanlı olarak seslendirebilme yetisi, literatürdeki çalışmaların da altını çizdiği gibi, ancak sağlam bir klavye Hakimiyetiyle mümkün olabilirdi.

İşte bu ihtiyaçtan yola çıkarak tasarladığım bu kitap, başlangıç seviyesinden itibaren öğrencilerin piyanoda klavye Hakimiyeti kazanmalarına yardımcı olmayı hedeflemektedir. Sağ ve sol eli ayrı ayrı hedef alan toplam 88 egzersizin yer aldığı kitap, 4 bölümden (a, b, c ve d bölümleri) oluşmaktadır. A bölümündeki egzersizler, hem sağ hem de sol el için uygulanmalıdır. Sağ el parmak numaraları notaların üstüne, sol el parmak numaraları ise notaların altına yazılmıştır. Bölümler, zorluk düzeyine göre kolaydan zora doğru sistematik bir şekilde sınıflandırılmıştır. Çalışmalarınıza, düzeyinize uygun olduğunuzu düşündüğünüz bölümdeki egzersizlerle başlayarak bu süreçte daha bilinçli ve etkili bir yol izleyebilirsiniz.

Kitaptaki egzersizlerin etkin bir şekilde uygulanabilmesi için, her bir egzersizin önce çok yavaş (largo, lento), ardından yavaş ve yarı yavaş (adagio, andante) tempolarda çalışılması, sonrasında kendinizi rahat hissettiğiniz bir tempoda çalışmalara devam edilmesi önerilir. Egzersizleri öncelikle çok yavaş tempolarda çalışma yaklaşımı, parmak uçlarının tuşe ile kurduğu dokunsal algıyı güçlendirmek ve işitsel algının süreci takip edebilmesine olanak tanımak açısından kritik bir adımdır. Egzersizlerin her bir aşamasında gözün notaya yüksek oranda odaklanması, klavye Hakimiyeti kazanmanın temel koşuludur. Bu nedenle, egzersizi tamamlayana kadar ellerinize bakmamaya özen gösteriniz. Kitapta yer alan tüm egzersizlerin, müzikal ifadeyi derinleştirmek amacıyla legato (bağlı) bir şekilde seslendirilmesi esastır. Bunun yanı sıra, klavye Hakimiyetinizi artırmak ve müzikal ifade yetkinliğinizi geliştirmek için egzersizleri farklı çalım teknikleriyle (Non-legato, staccato, poco legato, marcato vb.) de çalışmanız son derece faydalı olacaktır.

Kitaptaki egzersizler ilk bakışta belirli bir paternin (model) tekrarı gibi görünmektedir. Ancak, bu tarz egzersizlerde paternin farklı bir sestem başlayarak tekrarlanması, zamanla parmakların ve elin bu kalıbı mekanik bir alışkanlığa dönüştürme riskini beraberinde getirebilir. Bu mekanik davranış, gözlerin notadan kolayca uzaklaşmasına ve görsel takibin zayıflamasına yol açabilir. Bu nedenle, nota takibini güçlendirmek amacıyla çoğu egzersizde patern, kasıtlı bir şekilde kırılarak yapıya uymayan sesler ile değiştirilmiştir. Yapının bozulduğu seslerde kimi zaman parmak numaralarına yer verilmiş, kimi zaman ise bu detay öğrencinin sezgisine bırakılmıştır.

Kitabın klavye Hakimiyetini geliştirmesinin yanı sıra kazanımları da bulunmaktadır. Egzersizlerin tüm klavyeye yayılmış olması, her bir pozisyonda üst beden tabureye yaptığı ağırlık merkezinin doğru şekilde konumlandırılmasını gerektirmektedir. Bedenin klavyenin farklı bölgelerinde doğru konumlandırılması, egzersizlerin klavye Hakimiyetine ek olarak kazanımıdır. Egzersizler görsel duyuyu çoğunlukla devre dışı bırakıp, işitsel duyunun aktif olmasını zorunlu kıldığından, müziksel işitme becerisinin de gelişmesine katkı sağlayacaktır.

*Elmas Gün
Aralık 2024, Burdur*

'Bu kitapta yer alan alıştırmalar, piyanistin deşifre ve ezberleme becerilerini geliştirerek enstrümana olan hakimiyetini artırmayı amaçlamaktadır. Yenilikçi bir yaklaşım benimseyen yazar, daha önce Türkçe kaynak bulunmayan bir alanda önemli bir adım atmıştır. Bu çalışmanın piyano eğitimine değerli katkılar sağlayacağından eminim.'

Prof. Dr. Olga Hasanova

İÇİNDEKİLER

A BÖLÜMÜ	1
B BÖLÜMÜ	17
C BÖLÜMÜ	49
D BÖLÜMÜ	97